

Achtergrond

Het aantal kinderen dat meertalig opgroeit in Vlaanderen neemt jaarlijks toe. Ook in de logopedische praktijk is deze evolutie merkbaar. Het onderzoek van meertalige kinderen met een vermoeden van een taalstoornis vraagt een andere aanpak dan het onderzoek van eentalige leeftijdsgenoten. Idealiter wordt een meertalig kind in alle gesproken talen onderzocht. Taalproblemen bij meertalige kinderen kunnen immers veroorzaakt worden door een taalstoornis, en zich bijgevolg uiten in alle gesproken talen, of te wijten zijn aan een tekort aan blootstelling aan of te weinig kennis van één taal in het bijzonder en zodoende enkel opduiken bij het spreken van deze ene taal (Kohnert, 2010). Door de grote heterogeniteit aan talen in Vlaanderen en de verscheidenheid in taaltrajecten onderling, is een doorgedreven meertalig onderzoek praktisch uitdagend voor logopedisten.

Doelstellingen

Dit doctoraat heeft als hoofddoel de meerwaarde van vertelvaardigheden binnen taaldiagnostiek en interventie bij meertalige kinderen te onderzoeken. Hierbij werden zowel de beperkingen van gestandaardiseerde taaltests in de schooltaal aangestipt, alsook alternatieve onderzoeksbenaderingen zoals dynamisch onderzoek geëxploreerd. Tenslotte werden de attitudes van Vlaamse leerkrachten ten opzichte van meertaligheid, tweedetaalverwerving en thuistaalbehoud bevestigd. Door verschillende aspecten van meertaligheid te combineren creëert dit werk een holistische kijk op taalvaardigheden van meertalige kinderen in Vlaanderen.

Resultaten & conclusies

Schooltaalvaardigheden van Turks-Vlaamse kinderen.

In vergelijking met eentalige kinderen werden bij tweetalige kinderen significant lagere scores gevonden op algemene, expressieve en receptieve schooltaalvaardigheden gemeten met de Nederlandstalige CELF-test. Daarenboven bleek dat het verschil in schooltaalvaardigheden tussen tweetalige Turks-Vlaamse kinderen en eentalige leeftijdsgenoten niet afnam na drie jaar blootstelling aan het Nederlands.

Vertelvaardigheden van meertalige kinderen in de schooltaal.

Tweetalige Arabisch-Vlaamse en Turks-Vlaamse en eentalige kinderen behaalden vergelijkbare scores voor verhaalopbouw in de schooltaal. Het onderzoeken van vertelvaardigheden in de schooltaal kan daarom een waardevolle aanvulling zijn voor het diagnostisch onderzoek van taalvaardigheden bij tweetalige kinderen.

Dynamisch onderzoek van vertelvaardigheden. Een dynamisch onderzoeksprotocol dat zich focuste op het verbeteren van vertelvaardigheden in de schooltaal kon tweetalige kinderen met een typische taalontwikkeling onderscheiden van tweetalige kinderen met een taalontwikkelingsstoornis wanneer de leerbaarheid en responsiviteit van de kinderen tijdens de trainingssessies werd vergeleken.

Effectiviteit van narratieve training bij Turks-Vlaamse kinderen. Na 10 trainingssessies hadden typisch ontwikkelende tweetalige kinderen een betere verhaalopbouw en algemene taalvaardigheden in de schooltaal. Deze bevindingen benadrukten het potentieel van de narratieve interventie ter ondersteuning van de taalontwikkeling in de schooltaal en stelden een positief leerpotentieel vast in deze groep tweetalige kinderen.

Attitudes van leerkrachten ten opzichte van meertaligheid, tweedetaalverwerving en thuistaalbehoud.

Vlaamse leerkrachten waren voornamelijk positief ten opzichte van het leren van een tweede taal en het behoud van de moedertaal. Er bestonden echter nog steeds misvattingen over taalleerstrategieën. Daarom is extra training voor leerkrachten om hen te informeren over het belang van de taalvaardigheden van hun leerlingen in de moedertaal belangrijk.

Klinische implicaties

- Een diagnose van een taalontwikkelingsstoornis kan bij meertalige kinderen niet louter gebaseerd worden op de resultaten van een gestandaardiseerde taaltest in het Nederlands, gezien het risico op overdiagnose.
- Het hanteren van een correcte verhaalopbouw bij het vertellen van verhalen in de schooltaal wordt niet beïnvloed door het aantal talen dat een kind spreekt. Daardoor is het onderzoeken van de Nederlandse vertelvaardigheden een goede toevoeging aan het klinisch taalonderzoek bij meertalige kinderen.
- Het in kaart brengen van de leerbaarheid tijdens dynamisch onderzoek kan meertalige kinderen met en zonder taalontwikkelingsstoornis van elkaar onderscheiden.
- Het trainen van de vertelvaardigheden van meertalige kinderen in de schooltaal heeft ook een positief effect op de algemene vaardigheden in deze taal.
- Leerkrachten hebben nood aan concrete tips rond het inzetten van de thuistaal van hun leerlingen als hefboom in hun onderwijspraktijk.

Curriculum Vitae

Julie Daelman behaalde in 2017 haar Master of Science in de Logopedische en Audiologische Wetenschappen, afstudeerrichting Logopedie, summa cum laude aan de Universiteit Gent. In 2017 startte ze aan de doctoraatsopleiding Life Sciences and Medicine aan de Universiteit Gent.

Julie is tewerkgesteld als mandaatassistent binnen de onderzoeksgroep Center for Speech and Language Sciences (CESLAS) aan de Vakgroep Revalidatiewetenschappen van de Universiteit Gent. Ze is eerste auteur van 4 A1 peer-reviewed artikels en presenteerde haar werk reeds op verschillende nationale en internationale conferenties. Daarnaast is ze actief betrokken bij taalgerelateerde vakken van de opleiding Logopedische en Audiologische Wetenschappen en is ze copromotor van 9 masterscripties. Sinds 2017 is ze bestuurslid van alumnivereniging GALA.

U kan het volledige werk raadplegen via volgende QR-code:

Julie Daelman

Center for Speech and Language Sciences
Vakgroep Revalidatiewetenschappen

jldaelma.Daelman@UGent.be

Promotoren

Prof. dr. **Evelien D'haeseleer**, Center for Speech and Language Sciences, Vakgroep Revalidatiewetenschappen, UGent. Dienst Neus-, Keel-, en Oorheelkunde, UZ Gent. Departement Musical, Koninklijk Conservatorium Brussel, Erasmushogeschool Brussel.

Prof. dr. **Kristiane Van Lierde**, Center for Speech and Language Sciences, Vakgroep Revalidatiewetenschappen, UGent. Department of Speech-Language Pathology and Audiology, University of Pretoria.

Prof. dr. **Ellen Simon**, MULTIPLES, Vakgroep Taalkunde, UGent.

Begeleidingscommissie

Dr. **Feyza Altinkamis**, VUB

Dr. **Nele Baudonck**, Ter Sprake, Dienst Neus-, Keel-, en Oorheelkunde, UZ Gent.

Examencommissie

Prof. dr. **Patrick Calders**, Vakgroep Revalidatiewetenschappen, UGent.

Prof. dr. **Inge Zink**, ExpORL, Departement Neurowetenschappen, KU Leuven.

Prof. dr. **Helen Van Hoecke**, Vakgroep Hoofd en Huid, UGent. Dienst Neus-, Keel-, en Oorheelkunde, UZ Gent.

Prof. dr. **Kurt Eggers**, Vakgroep Revalidatiewetenschappen, UGent.

Dr. **Beatrijs Wille**, Vakgroep Taalkunde, UGent. MIDI, Campus Antwerpen, KU Leuven.

Dr. **Cassandra Alighieri**, Center for Speech and Language Sciences, Vakgroep Revalidatiewetenschappen, UGent.

From Assessment Tools to Intervention Approaches

The Road to Accurate Language Diagnosis and Support for Bilingual Children in Flanders

Julie Daelman

2024

Proefschrift voorgelegd tot het bekomen van de graad 'Doctor in de Gezondheidswetenschappen'